

Trädgårdstrollet

FÄRSKA TOMATER ÅRET RUNT

© Trädgårdstrollet

Innehåll

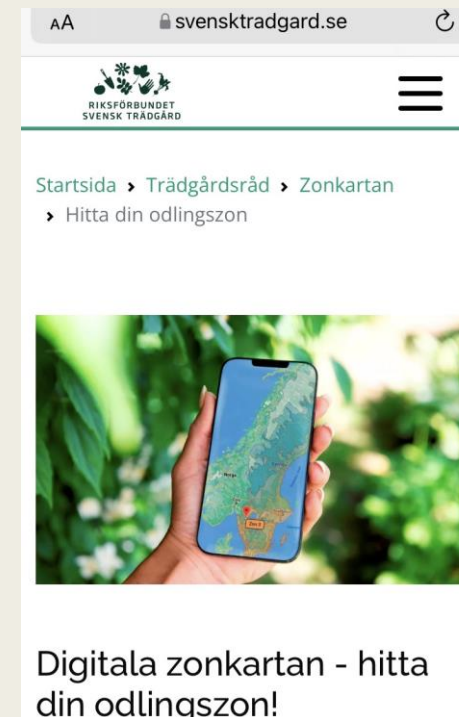
- Växtzon & utvecklingstid
- Förutsättningar
- Strategi (er)
- Odlar strategiskt
- Kategorier & årstider
- Skörda & Lagra
- Vad är lagom och vad är självförsörjande?
- Finna frö

Vilken växtzon odlar du i?

- Hinner sorten mogna hos dig? Om du har kallväxthus, välj ett snäpp lägre zon.
- ZON 1 --> Valfri utvecklingstid
- ZON 2 --> Rek utvecklingstid max 95 dagar
- ZON 3 --> Rek utvecklingstid max 85 dagar
- ZON 4 --> Rek utvecklingstid max 75 dagar
- ZON 5 --> Rek utvecklingstid max 65 dagar,
gärna krukodlade busksorter
- ZON 6 --> Rek utvecklingstid max 55 dagar,
gärna krukodlade busksorter
- ZON 7 --> Rek utvecklingstid så kort som möjligt, gärna krukodlade busksorter
- ZON 8 --> Rek utvecklingstid så kort som möjligt, gärna krukodlade busksorter

Sverige är indelat i 1-8 odlingszoner, se kartan hos Riksförbundet Svensk Trädgård.

<https://svensktradgard.se/tradgardsrad/zonkartan/digitala-zonkartan/>

Passar sorten ditt sätt att odla?

Vilken utvecklingstid är max
för ditt sätt att odla?

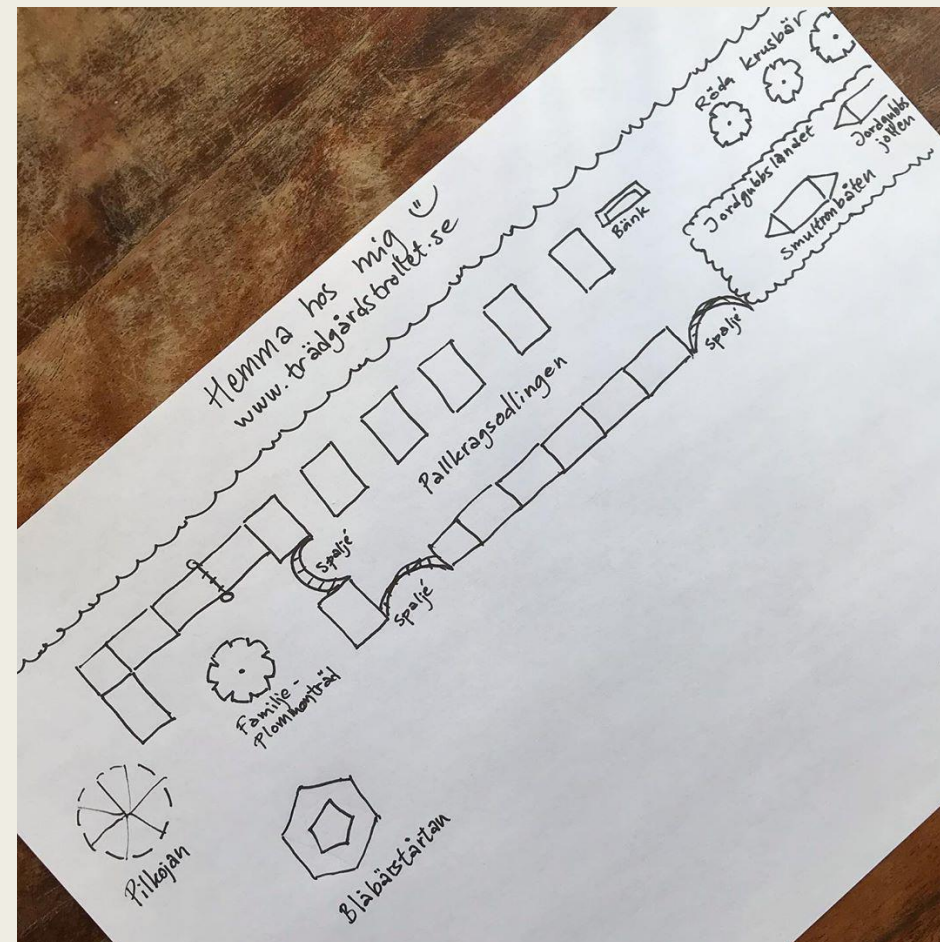
Hur odlar du dina tomater?

- Utomhus på friland
- Utomhus i pallkrage
- Utomhus i kruka
- I kallväxthus /tunnel /inglasad balkong
- I varmväxthus

Sprid riskerna!

Alla vägar bär till Rom!

Mina förutsättningar!

Tomater på friland: bottenlösa hinkar

■ **Du behöver:**

- Sticksåg/ annan såg
- Hinkar du inte är rädd om
- Armeringsjärn
- Gummiklubba
- Tomatplantor
- Uppbindning
- Jord
- Etikett (jag använde maskeringstejp + vattenfast tuschpenna)

KOM IHÅG UV-strålningen...

Gitas tomatbur (för busksorter)

Du behöver:

- Kruka
- Avbitartång
- Stängsel, stormaskigt tex
10 x 10

Ev stödpinnar och
bindmaterial

Kenneths tomatpåle (för högväxande sorter)

■ Du behöver:

- Jordankare (litet)
- Träregel/träpåle som passar till ankaret (ca 45 x 45 mm) ca 2,5- 3 m högt
- Metallnät (gärna större öglor än hönsnät) att klämma fast runt pålen
- 4 tomatplantor att sätta runt pålen i soligt läge

KOM IHÅG att byta plats...

Tid & ork

Hur mycket tid och ork vill du lägga på din tomatodling?

Välj växtsätt/plantor/odlingssätt som du orkar med.

- Jag har all tid i världen → Högväxande, busk, dvärgbusk/ampel
- Lite lagom → Enstaka högväxande, mest busk, dvärgbusk /ampel
- Så lite som möjligt → Busk, dvärgbusk /ampel

Ids du odla högväxande sorter?

Hur äter du och din familj tomater?

Vilka sorters tomater behöver du odla till dina/era vardagsrätter?

- Färska i sallad → små körsbärsgodistomater
- Färska i salsa/ på hamburgare → tetra cis-lykopensorter, gourmet
- Tillagade som krossade tomater → produktiva tidiga
- Tillagade som tomatsås → pastasorter
- Semisoltorkade i ugn → småfruktiga busk eller småfruktiga pasta/piennolo

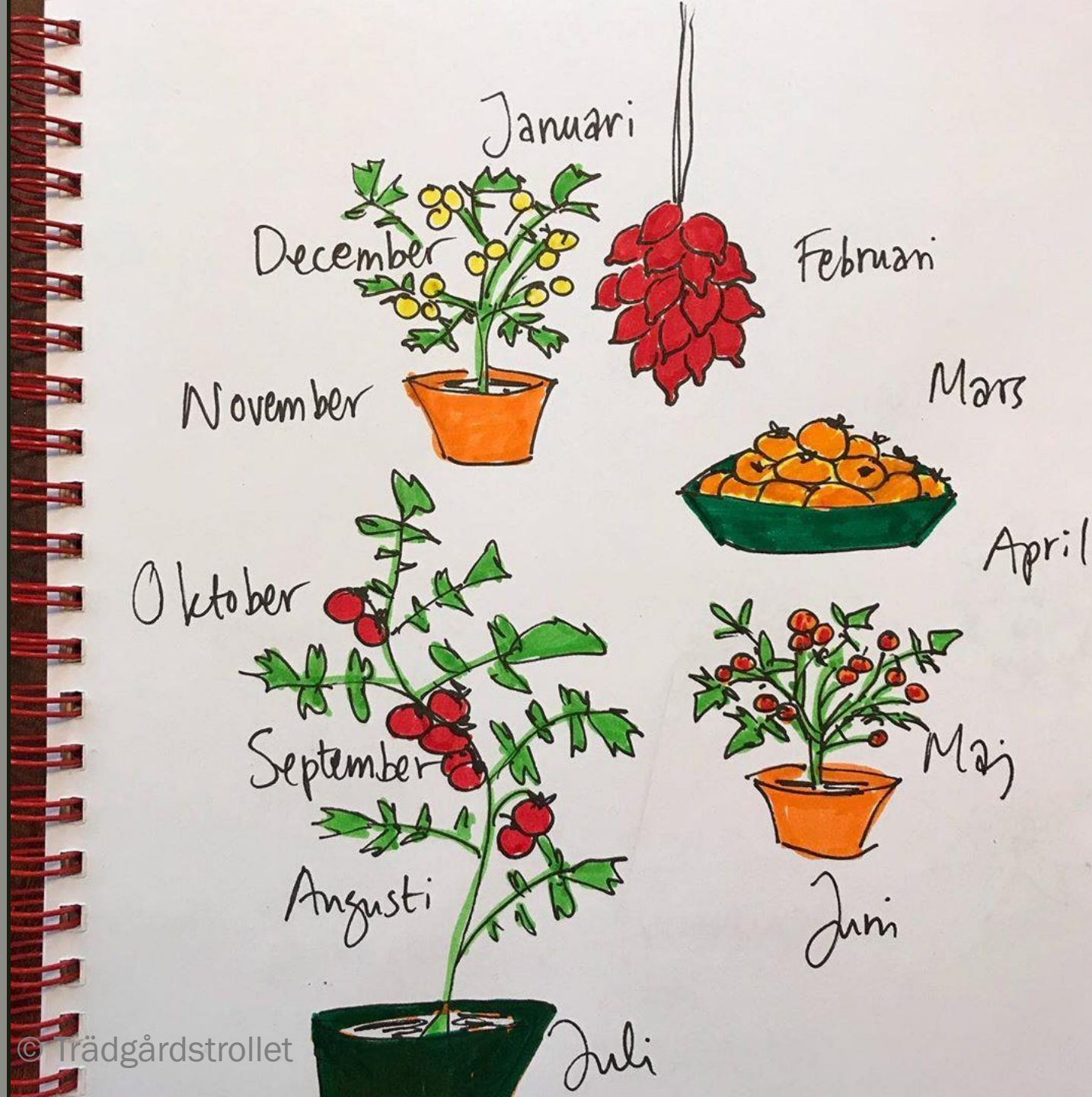

Olika strategier

Kvantitet?

Kvalitet?

...både och?

Min strategi

Vilka sorter jag väljer (och antal) är olika från år till år, men strategin och de sju kategorierna är detsamma:

- Tidigt (inkl dvärgbusk)
- Kvantitet (multiflora, "ryske", busk)
- För-Säkerhets-Skull-Sorter (tåligt/resistent)
- Gourmet
- Sött
- Nytt
- Långlagring

Enklare strategi:

- Dvärgbusktomater → januari
- Busktomater → februari
- Högväxande tomater → mars
- Lagringstomater

Din strategi

4-5 kategorier & årstider (helst i olika färger)

- Året runt → **eller VÅR** dvärgbusk
- Kvantitet → **SOMMAR** Busk, tidiga sorter, multiflora
- Kvalitet → **SENSOMMAR & HÖST**
Högväxande: Gourmet, Sött, Nytt
- Långlagring → **VINTER** "Vinterns Tomater", piennolo mfl

Försök att fördela de tomatersorter du vill odla jämnt över de olika kategorierna...

ELLER

...odla mest av den kategorin du äter mest av.

Hur mycket tomater äter din familj?
På en månad? På ett år?

Räkna på det!

Odla strategiskt:

- Serieodla (ligg ett steg före: vad vill du äta om två-tre månader?)
- Dvärgbusk året runt
- Lång säsong
- Sprid riskerna
- Variera sorterna
- #budgetodla
- Växtbelysning?
- Näring?
- Näring och långlagringstomater

Från frö till planta

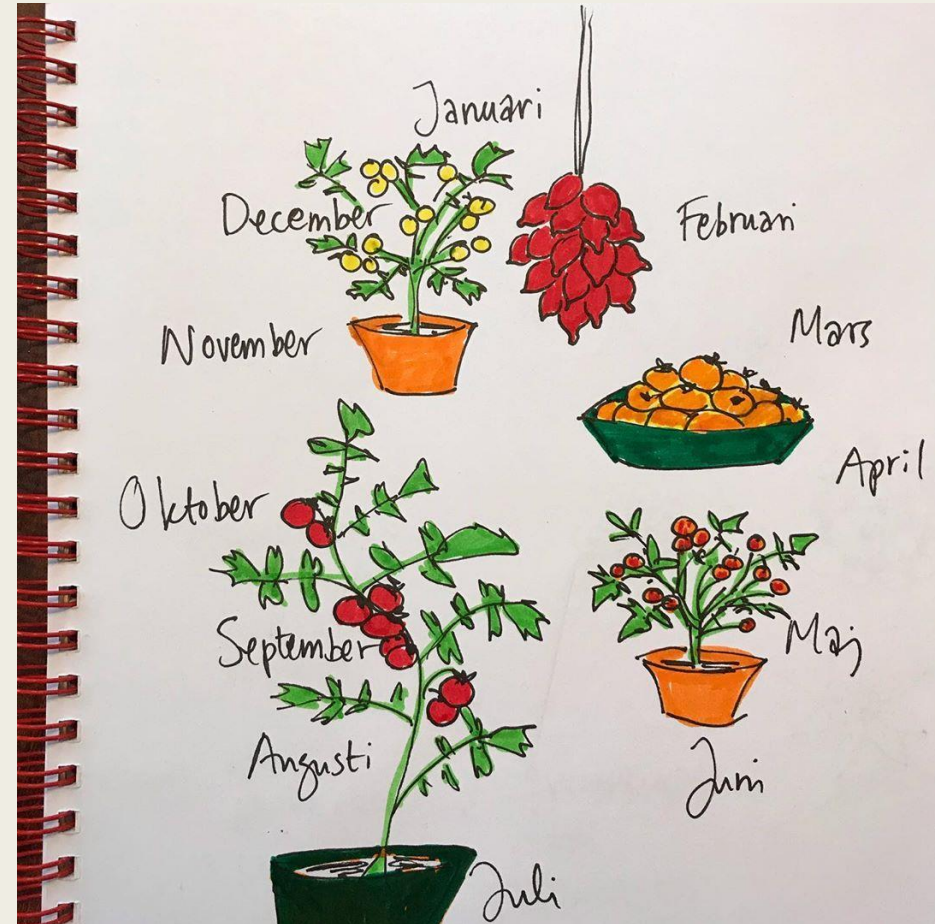

- Serieodlar/seriesådd - #såddsöndag
- Sådd --> omskolning --> avhärdning --> odlingsplats
- Gödsling NPK 11-5-18

Kategorier & årstider

Ät efter årstid
+
odla det du vill äta om
2-3 månader

Kategorier & årstider

- **VÅR:** Äter fortfarande förra årets lagringstomater, äter dvärgbusktomater.

Förodlar alla kategorier.

- **SOMMAR:** Äter dvärgbusktomater, busktomater och tidiga sorter.

Odlar och väntar på alla andra kategorier.

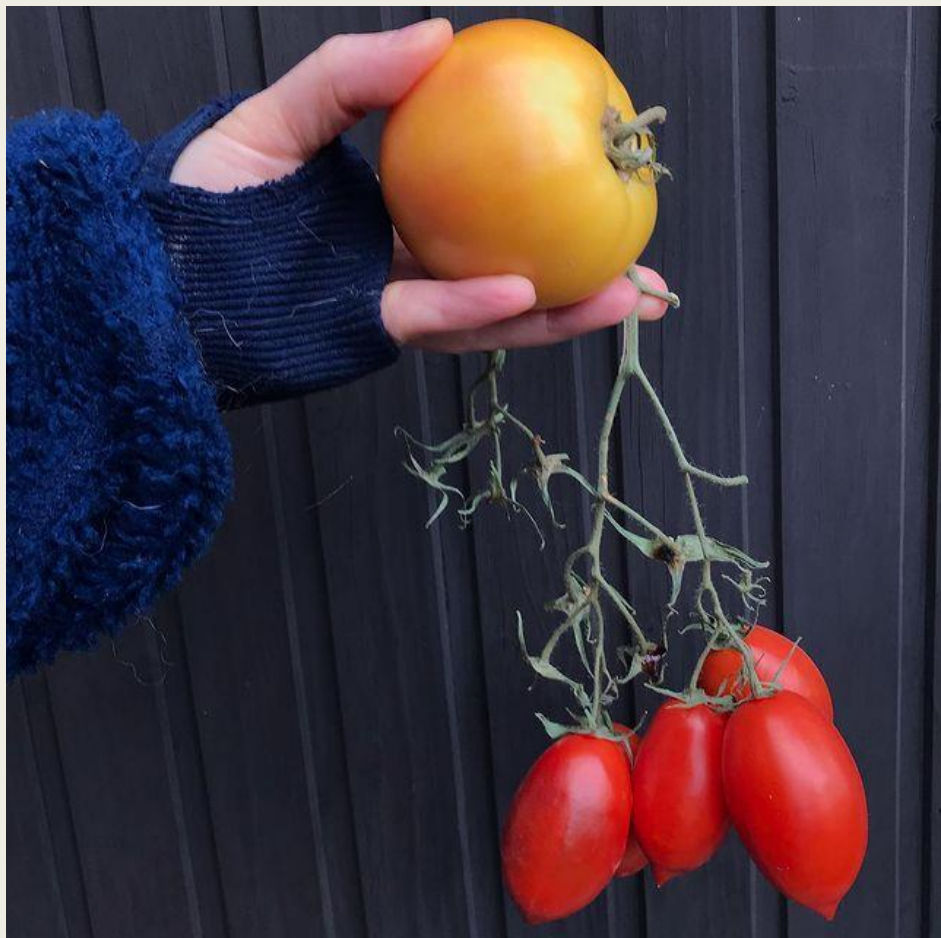
- **SENSOMMAR/HÖST:** Äter högväxande tomater (gourmet, biff, supersött).

Skördar "vinterns tomater"/lagringstomaterna, eftermognar vanliga tomater, lyfter in dvärgbuskplantor före frost.

- **VINTER:** Äter lagringstomater, äter dvärgbusktomaterna vi lyfte in i höstas.

Odlar ev nya dvärgbusk med belysning.

Vår: (lagringstomater) dvärgbusk, ampeltomater

Dvärgbusk: Andrina, Bemma, Mongolian Dwarf Micro Bush, Jochalos, Krasny Milo, Lille Lise, Regina Red, Snegirjok mfl

© Trädgårdstrollet

Prolyco Busk

hög halt av translykopen

Sommar: Busktomater, Tidiga sorter (ryske, tjekiske, kanadenske)

42 Days /42 Days F1, Bloody Butcher, Maja, Polar Gem, Sibirjak, Subarctic Plenty, Vnuchenka, Yantarnyi mfl... © Trädgårdstrollet

Minigold

buskalternativ till Sungold F1

Inlägg Supersöta Tomater finns på trädgårdstrollet.se

DTP Dwarf Wherokowhai

definition, höjd & "tidighet"

Sensommar:

Högväxande,
gourmet, biff

(skörd av
långlagrings-
tomater)

Brandywine Black (finns fler)

Green Envy

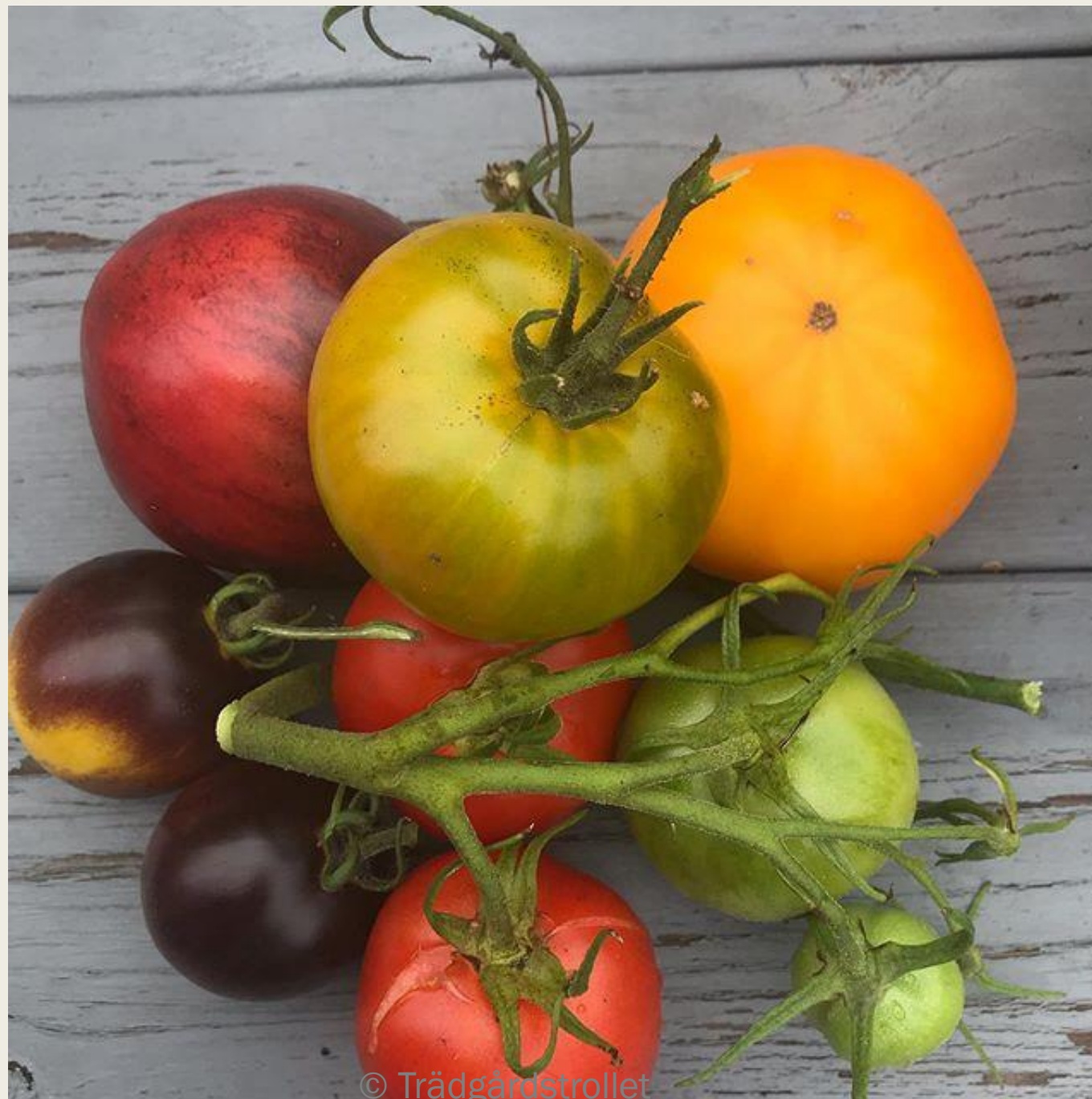
Hawaiian Pineapple

Kumato

Nyagous

Rosella

Och mååånga fler...

Brandywine

många olika sorters (och färger)

Lista på Tomaterna Brandywine finns på trädgårdstrollet.se

© Trädgårdstrollet

Moonglow

tetra cis-lykopen (fördelar & nackdelar)

Sortguide: Tetra cis-lykopentomater finns på trädgårdstrollet.se

© Trädgårdstrollet

Höst: Skörda, eftermogna, häng upp,
lyft in dvärgbusk/ampelsorter

Eftermogna tomater

- Hela, oskadade tomater i fullstorlek skördade före frost
- Eftermogna luftigt: bricka, staplade backar, äggkartong, byrålåda, på plåtar i bakplåtställ
- Jämn temperatur
- + äpplen påskyndar
- Titta till regelbundet

Vinter: Lagringstomater

- Vintertomater (Apulien)
- Piennolotomater
(Kampanien & Neapel)
- "Vinterns Tomater"
(Samlingsnamn, inkl ryska, spanska)
- Dvärgbusktomater
(året runt)

Långlagringstomater

- Bombeta
- Date Fruit Yellow
- Grappoli d'Inverno
- Largo de Gironella
- Mallorquín
- Montgrí
- Ponderosa
- Regina Cilegia
- Tjuchloma (Chuloma)
- Vesuvio Giallo och många fler...

(och så Gitas, Gunillas, Kenneths & Kerstins)

Fiaschetto

buskpiennolo med begränsad hållbarhet

Skörda & Lagra

Hållbarhet = beror på SORT även inom grupperna

Vanliga tomater

- Nästan mogna - mogna
- Rumstemperatur
- Liggande – äggkartong, luftigt
- Frysen
- Tillagade
- Konserverade

Lagringstomater

- 50-70 % av klasen mogen
- Hellre svalt än rumstemperatur
- Hängande - al piennolo (avbladade grenar)
- Liggande – brickor, skålar, luftigt (äggkartong)
- EJ tillsammans med äpplen

Hur och var ska du lagra dina lagringstomater?

Vad är lagom?

Vad är självförsörjande?

- "Hur långt är ett snöre"
- Räkna ut ditt behov
- Utgå från yta/antal platser

- Självförsörjande på vad: Skörd? Frö? Jord? Gödsel?

- Yttre & inre självhushållning
- Hur hushåller du med din tid och din energi?
- Fundera VERKLIGEN igenom ditt sortval 😊

Hur många tomatplantor har du lust och plats att odla?

- Vilka dvärgbusk vill du odla?
- Vilka produktiva busksorter?
- Vilka högväxande?
- Vilka lagringssorter?

Hur många plantor har du lust & plats att odla?

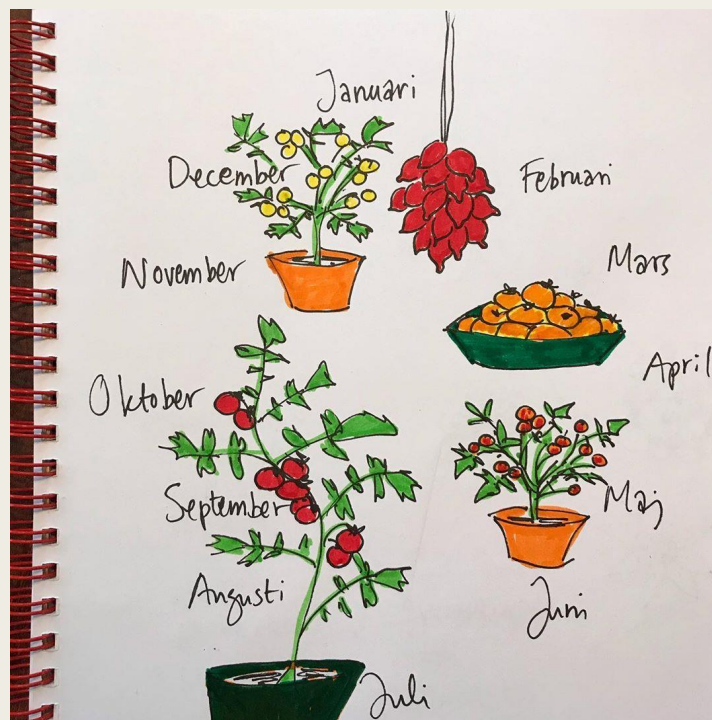
Är det rimligt att det antalet plantor kan ge den mängd kg som ni äter på ett år?

Kompletterar sorterna varandra?

Kombinera klokt!

Planera, odla och lagra för hela året

Mängden och odlingstekniken = om självförsörjande.
(och förmågan att mätta munnen efter matsäcken)

Kom ihåg din strategi:

odla 4-5 kategorier & ät efter årstid

- **Dvärgbusk året runt** → **eller VÅR**
- **Busk** → **SOMMAR** Busk, tidiga sorter, multiflora (kvantitet)
- **Högväxande** → **SENSOMMAR & HÖST** Gourmet, Sött, Nytt (kvalitet)
- **Långlagring** → **VINTER** "Vinterns Tomater", piennolo mfl

Försök att fördela de tomatersorter du vill odla jämnt i kategorierna för en året-runt-konsumtion.

Var ska du förodla/"efterodla" plantorna vår och höst?

Har du tillräckligt soligt fönster eller behövs växtbelysning?

Sortval: en "mall"

4-5 kategorier & årstider

TEORETISK MALL:

- ÅRET RUNT/VÅR : Dvärgbusk →
- TIDIG SOMMAR: tidiga busk →
- SOMMAR: Kvantitet (produktiva, busk) →
- SENSOMMAR/HÖST: Kvalitet (gourmet, tetra-cis, sött, nytt) →
- VINTER: Långlagring ("vinterns tomat") →

PRAKTISKT EXEMPEL:

Rejina Red, Venus, Orange Dream, Mongolian Dwarf
Micro Bush

Turboreaktivitet, Extreme Bush, Anmore Treasures

100 & 1000, Bajaja, Maskotka, Yantarnyi

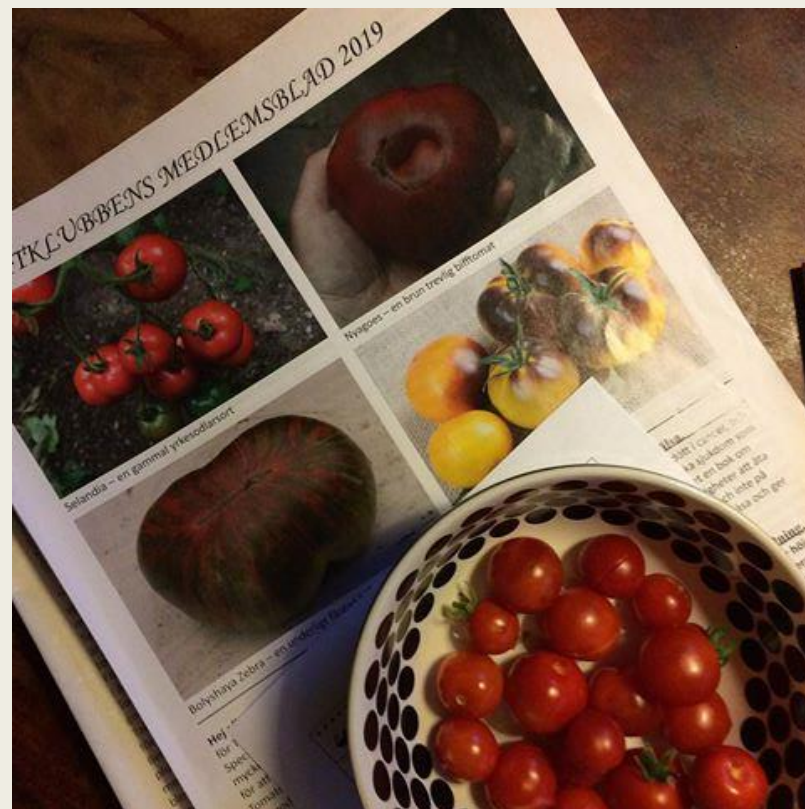
Brandywine, Moonglow, Black Opal, Sunviva

Kenneths Piennolo, Vesuvio Giallo, Grappoli
d'Inverno, Tjuchloma/Chuloma, Can Bogunya

Finna frö

[Meraki Seeds.com](https://MerakiSeeds.com)

Tomatklubben.se
(medlemskap krävs)

Och så ännu fler...

Svenska

- Tomatklubben.se
- [Runåbergs Fröer](http://RunåbergsFröer.se)
- Fröbanken
- Nordfrö
- Gourmetgarage
- Lindbloms Frö
- Sneckenström
- Wexthuset

Utländska (inom EU)

- Merakiseeds.com
- [Vertiloom](http://Vertiloom.com)
- Croatian Seeds Store
- Seemnemailm
- (Camilla Plum)

Kom ihåg när du väljer sorter:

- **Växtzon & Utvecklingstid:** Hinner sorten mogna hemma hos DIG?
- **Odlingssätt:** Passar sorten just DITT sätt att odla? För friland/växthus/kruka?
- **Matvanor & behov:** Kommer du och din familj faktiskt att äta upp tomaterna?
- **Tid, ork och energi:** Bara busk eller även högväxande?

+

Serieodla! Budgetodla!

Beräkna ditt behov

Olika kategorier på olika platser

Tomatavsnitt i podden:

Dvärgbusktomater – Anette Brunsell från
Ätliga Trädgården #19

Tetra cis-lykopen tomater – Bondjantan
Johnna Gilljam #14

DTP Dwarf tomater – Fabror Grön
Johannes Wätterbäck #6

Vinterns tomater – Jag och Johanna Helén
@moderjords #30

+ Podden Blommar det? Avsnitt 232

© Trädgårdstrollet

Onlinekurser på Skillbreak.com

Frågor?

Tack för mig!

Trädgårdstrollet

- Instagram: @tradgardstrollet_
- Youtube: Trädgårdstrollet
- www.tradgardstrollet.se

